

Etkili/Başarılı Sınıf Öğretmenleri Üzerine Nitel Bir Analiz

Nail YILDIRIM¹, Selami ÖNER²

Geliş Tarihi: 07.03.2016

Kabul Ediliş Tarihi: 07.03.2016

ÖZ

Başarılı sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre özellikleri, başarı nedenleri, kullandıkları yöntem, teknikler, öğrenciyle, veliyle ilişkileri, ve yaşadıkları sorunları anlama araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ilkokullarda çalışan 35 başarılı sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerini belirlemek için nitel araştırma geleneğine uygun ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Başarılı öğretmenlerin kendi düşüncelerine göre özellikleri incelendiğinde bir insanda olumlu olarak görülebilecek tüm davranışların olduğu görülmektedir. Kavramlar arasında en fazla geçen kavramın da sevgi olduğu görülmektedir. Öğretmenler başarılarının sırrını, öncelikle kişisel özellikleriyle daha sonra da mesleği sevmeleriyle, kendilerinin sevdiği bir öğretmenle, yetiştiği ailesiyle açıklamaktadırlar. O halde başarılı öğretmenlerin düşüncelerinden öğretmen eğitiminde yararlanılabilir.

Anahtar kelimeler: Etkili/Başarılı sınıf öğretmeni.

A Qualitative Analysis on Efficient / Successful Class Teachers

ABSTRACT

This study aims to understand characteristics of successful class teachers based on self-perception as well as keys to success, methods used, relationships with students and parents problems encountered. The study, designed based on qualitative research method, used phenomenological pattern. The study group of this research composed of 35 successful class teachers working at primary schools. Criterion sampling method, a common method in qualitative research, was used to determine class teachers working at primary schools. Content analysis was used to review teachers' opinions. A review of successful teachers' traits based on self-perception confirmed that they include all human behaviors perceived as positive. Love is the most common one of all these concepts. Teachers explained keys to success primarily as their personality traits and then as loving their jobs and being brought up by a favorite teacher or family upbringing. So views of successful teachers can be used for training teachers.

Keywords: Efficient / Successful class teacher.

¹ Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, e-posta; nail.yildirim@gop.edu.tr

² Yakutiye Kocatepe İlkokulu, /Erzurum, e-posta; Selami_766@hotmail.com

GİRİŞ

Öğretmenlerin temel görevi, her bireyin gereksinimlerini dikkate alarak; öğretimsel süreci yöneten (Ekinci, 2010), sınıf içi süreçlerin ve öğretim-öğrenme sürecinin temel aktörü (Şişman, 2011), ulusal ve evrensel değerleri benimseyen ve sorunlara çözüm üreten, programlarda belirlenen amaçları davranışlarında sergileyen, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmektir [Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2005]. Görevler incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin insani, toplumsal ve evrensel bir hizmet olduğu görülmektedir. Bu hizmetin yerine getirilmesi için öğretmenlerin mesleğe hazır olması, görevinin gereklerini yerine getirilmesi gerekmektedir. Görevin gereklerini yerine getirerek amacı gerçekleştirme düzeyi etkililik (Hoy ve Miskel, 2010) olarak görüldüğünde etkili öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Alan yazında etkili öğretmenliğe ilişkin oldukça geniş tanımlar, özellikler bulunmaktadır. Özellikleri kişisel ve mesleki olarak sınıflama mümkündür; Öğretmenin hoşgörülü, sabırlı, açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı, sevecen, anlayışlı, esprili, yüksek başarı beklentisi olan, cesaretlendirici ve destekleyici olma alt başlıkları kişisel niteliklerle ilgili görülmektedir. Genel kültür, konu alanı bilgisi, mesleki beceri ve yeterlikler (öğretim sürecini planlama, çeşitlilik getirebilme, sureyi etkili kullanma, katılımcı öğretim ortamı düzenleme, öğrencilerdeki gelişimi izleyebilme) mesleki niteliklerle ilgili ölçütlerdir (Erden,1998).

Etkili öğretmen konusunda farklı yaklaşımlar da bulunmaktadır: Etkili öğretmen, sınıfın nabzını elinde tutan bir doktor, yaşamın kurallara uygun gerçekleşmesine özen gösteren bir hakem, sınıf içi uyum ve ahengi sağlayan bir orkestra şefi (Jones ve Jones, 1982. Akt. Aydın, 2000:16): gerçekçi, güvenilir, neşeli, model, açık görüşlü, onaylayıcı, dikkatli, sorumlu, kendisi ve öğrenci ile iletişim içinde, görüşmeye açık, risk alan ve sonuçlar doğrultusunda düzeltici önlemlerde bulunan (Köktaş, 2003); dersi coşkuyla işleyen, çeşitli araç-gereç ve yöntemler kullanabilen, konuyu anlaşılır hale getirebilen, öğrencinin öğrenmesine zemin hazırlayan (Rosenshine ve Furst, 1973. Akt. Açıköz, 1996) kişidir. Balcı da (2007), etkili öğretimin ve etkili öğretmenliğin temelde bir değişme ve gelişme olayı olduğunu bu yüzden öğretmenin yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyduğunu ifade etmektedir.

Etkililiğin, amacı gerçekleştirme düzeyi (Hoy ve Miskel, 2010) yani işi başarma düzeyi olarak kabul edildiğinden dolayı etkili öğretmen yerine başarılı öğretmen de kullanılabilir. Başarılı öğretmen kavramı toplumda anlam olarak daha somutlaşan kavram olarak algılandığından dolayı araştırmanın bu bölümünden sonra etkili öğretmen yerine başarılı öğretmen kavramı kullanılmıştır.

Başarı ihtiyacı, kişinin ortalama zorluğu olan görevleri seçtiğini, sonuçlar için sorumluluğu kabul ettiğini ve faaliyet sonuçları üzerine geri bildirim aradığını göstermektedir (McClelland, 1986). Başarı aynı zamanda öğrenilmiş bir ihtiyaç

(Argon, Tuncel, Kaya, 2011) olarak değerlendirildiğinde bu süreçten tüm insanların geçtiği dolayısıyla insandan insana farklılık gösterse de her insanda var olan bir gereksinme olduğu görülmektedir.

Hiç bir eğitim sisteminin kalitesi, öğretmenlerinin kalitesini geçemez (TED, 2015) anlayışından hareketle sistem içerisinde başarılı öğretmene ihtiyaç bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleği insan odaklı ve insana hizmet vermesi bakımından ayrıca önem kazanmaktadır. Tarihe mal olmuş bir çok insanın (Sokrates, Platon, Büyük İskender, De Gaulle Aristoteles Lenin, Atatürk...) öğretmenlik mesleğinin önemine ilişkin oldukça çarpıcı görüşleri bulunmaktadır (Adams, 1969, akt. Sönmez, 2007). Görüşler incelendiğinde ortak vurgu; öğretmenlik mesleğinin insanlığa hizmet, değerinin ölçülemez, kritik öneme sahip olduğudur.

İnsan yetiştirme bakımından kritik öneme sahip öğretmenlik mesleğini icra edenler arasında oldukça başarılı öğretmenler bulunmaktadır. Araştırmanın da konusu başarılı sınıf öğretmenlerini tanımak, öğretmen adaylarına ve diğer öğretmenlere özelliklerini gösterebilmektir. Başarılı sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre özellikleri, başarı nedenleri, kullandıkları yöntem, teknikler, öğrenciyle, veliyle ilişkileri, yaşadıkları sorunları anlama araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Mevcut araştırmada başarılı sınıf öğretmenlerinin görüşleri analiz edilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada olgubilim (fenemenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseninde, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca fenemenolojilere göre olgubilim, öznel bilincin önemine inanır ve temel olduğunu kabul eder (Balcı, 2005: 38). Araştırmada etkili/başarılı sınıf öğretmenlerinin etkili olma nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla sorular sorulmuş verilen cevaplar sonucunda başarılı sınıf öğretmenin özellikleri incelenmiştir. Bununla ilgili olarak etkili/başarılı kabul edilen sınıf öğretmenleri tespit edilmiş ve belirlenen sorulara cevap vermeleri istenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ilkokullarda çalışan 35 başarılı sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerini belirlemek için nitel araştırma geleneğine uygun ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışmasıdır. Ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışma grubundaki başarılı öğretmenlerin belirlenmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçütler şunlardır: 1. İl/ilçe milli eğitim müdür/müdür yardımcılarının görüşleri alınması, 2. İl eğitim denetmenlerinin görüşleri, 3. Okul müdürleri/müdür yardımcılarının görüşleri, 4.

Diğer öğretmenlerin görüşleri. Yukarıda isimleri geçen eğitim çalışanlarının (il/ilçe müdür/müdür yardımcısı, eğitim denetmeni, müdür/müdür yardımcısı, öğretmen) görüşleri doğrultusunda başarılı öğretmenlere ulaşılmış ve gönüllü olanlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1.(Not: Tablo derginin 20 sayfa sınırı sebebiyle verilememiştir). Çalışma Grubunda Bulunan Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri Çalışma grubunda bulunan sınıf öğretmenlerinin 13'ü kadın (% 37,1), 22'si erkek (% 62,9); 8'i (%22, 8) 25-35 yaş arasında, 13'ü (% 37,2) 36-45 yaş arasında, 14'ü (%40) 45 yaş üstünde; 34'ü evli (% 97,1) ve 1'i (% 2,9) bekar; 4'ü (% 11,4) fen-edebiyat fakültesi, 25'i (%71,4) eğitim fakültesi, 1'i (% 2,9) mühendislik fakültesi, 5'i (%14,3) ise diğer fakültelerden mezun; 3'ü (% 8,6) 6-10 yıl, 7'si (%20) 11-15 yıl, 9'u (%26) 16-20 yıl, 5'i (%14,3) 21-25 yıl ve 11'i (% 31,1) 26 yıl ve üstü hizmet süresine sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Başarılı sınıf öğretmenlerinin etkili olma nedenlerini ortaya çıkarmak için araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır. Görüşme sorularının ön uygulaması altı öğretmen ile yapılmıştır. Bu aşamalardan sonra elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir. Görüşmeler yazışma, telefon ve görüşme formu ile yapılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 4 ay sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma, nitel araştırma desenindedir. Veriler kendi içinde betimlenmiştir. Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları deşifre edilip çözümlemeler yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Görüşlerin analizinde, ifadeler benzerliğine göre gruplanarak tasnif edilmiştir. Çözümlemelerde görüşüne başvuru alan öğretmenler ve ifadeleri kodlanarak (*ESÖ; Etkili Sınıf Öğretmeni) belirli temalar oluşturulmuştur. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans değerleri belirtilmiştir.

Araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışması için; öncelikle verilerin toplama aracının hazırlanmasından, uygulama, analiz aşamasına kadar araştırma sürecinin detaylarıyla açıklanması ile artırılmaya çalışılmış ve mesleğinde başarılı olmuş yeterli sayıda öğretmenle görüşülmüştür. İkinci olarak araştırmanın sonuçları, araştırmaya katılan bireylerle paylaşılarak onların görüşleri alınmıştır. Üçüncü olarak, alanda uzman başka bir araştırmacıya ham veriler verilerek temalar ve kodlanmış görüşler oluşturulması istenmiştir. Bu çalışmada görülmüştür ki, araştırmacı ile uzmanın oluşturduğu içerik birbirine oldukça yakındır. Böylece sonuçlar doğrulanmıştır. Dördüncü olarak, başarılı öğretmenlerin görüşleri analiz edilirken doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Beşinci olarak, tüm araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Son olarak aynı alanda yapılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

BULGULAR

Bu bölümde başarılı öğretmenlerin görüşleri analiz edilmiştir.

Başarılı Öğretmenlerin Özellikleri

Tablo 2. Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri

S.N.	Kodlanmış öğretmen özellikleri	Sıklık
1	Öğrencilerine karşı sevgi dolu (ESÖ1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 19, 20, 22, 23, 26, 29, 30, 32, 33, 34, 35)	18
2	Araştırarak kendini geliştiren (ESÖ1, 4, 5, 12, 13, 17, 18, 20, 24, 27, 29, 30, 31, 32)	14
3	Sabırlı (ESÖ1,6,16,18,19,22,27,29,35)	9
4	Mesleğini seven (ESÖ3,5,8,9,15,16,26,29,30)	9
5	Yeniliklere açık (ESÖ5,10,17,23,27,29,31,32)	8
6	Öğrencilerini tanıyan (ESÖ2,3,6,29,30,35)	6
7	Kültürlü (ESÖ1,4,12,29,32)	5
8	Sınıf yönetimini sağlayan (ESÖ3,6,12,25,29)	5
9	Bilgili (ESÖ5,11,19,25,27)	5
10	Öğrenci seviyesine göre planlama yapan (ESÖ6,25,29,30,35)	5
11	Okuyan (ESÖ1,4,5,27)	4
12	Planlı (ESÖ2,5,24,29)	4
13	Güler yüzlü (ESÖ2,5,10,29)	4
14	Sorun çözme becerisine sahip (ESÖ2, 7,29,30)	4
15	Empati yapabilen (ESÖ4,18,29,30)	4
16	Çalışkan (ESÖ5,6,18,29)	4
17	Adaletli (ESÖ5, 29,34,35)	4
18	Disiplinli (ESÖ15, 18,23,29)	4
19	Materyal kullanan (ESÖ2, 23,29)	3
20	Çevresince sevilen (ESÖ2,22,29)	3
21	Şefkatli (ESÖ3,29,30)	3
22	Demokratik (ESÖ9, 12,13)	3
23	Hoşgörülü (ESÖ10, 18,24)	3
24	İyi bir model (ESÖ11,19,29)	3
25	Öğrencileri ile iyi ilişkiler kuran (ESÖ21,22,35)	3
26	Teknolojiyi kullanan (ESÖ23,24,29)	3
27	İnançlı (ESÖ1,6)	2
28	Yaratıcı (ESÖ2, 30)	2
29	İdealleri olan (ESÖ2,19)	2
30	Öğrencileri etkileyen (ESÖ3,5)	2
31	Dürüst (ESÖ5,11)	2
32	Vatanını seven (ESÖ6,20)	2
33	Tatlı-sert bir yapıya sahip (ESÖ6, 8)	2
34	Öğretim liderliğine sahip (ESÖ12, 25)	2
35	Bilgiyi aktarabilen (ESÖ14, 21)	2
36	Milli değerlere önem veren (ESÖ18, 21)	2
37	Görevine bağlı (ESÖ20, 34)	2

38	İnsan psikolojisini bilen (ESÖ29, 30)	2
39	Tutarlı (ESÖ29, 34)	2
40	İyi bir dinleyici (ESÖ29, ö35)	2

Başarılı sınıf öğretmenlerinin özellikleri incelendiğinde 40 kodlanmış özelliğin vurgulandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen ifadelerine göre; başarılı sınıf öğretmenlerinin en çok sevgi dolu ($f=18$), araştıran, kendini geliştiren ($f=14$), sabırlı ($f=9$), mesleğini seven ($f=9$), yeniliklere açık ($f=8$), öğrencilerini tanıyan ($f=6$), kültürlü ($f=5$), sınıf yönetimini sağlayan ($f=5$), bilgili ($f=5$), öğrenci seviyesine göre planlama yapan ($f=5$), okuyan ($f=4$), planlı ($f=4$), güler yüzlü ($f=4$), sorun çözme becerine sahip ($f=4$), empati yapabilen ($f=4$), çalışkan ($f=4$), adaletli ($f=4$) ve disiplinli ($f=4$) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin kendi ifadeleri şöyledir:

"Yaşamaktan ve hizmet etmekten mutlu olan kişidir(ESÖ2) ", "Etkili öğretmen karşısındakini çocuk olarak görmeden geleceğin neslini yetiştirmeye çalışmalıdır(ESÖ6). ", "Öğrenci yeteneklerini keşfederek, gelişmeleri için ortam hazırlamalı (ESÖ28). ", "Ses tonunu iyi kullanmalı, konuşması düzgün olmalı ve sağlıklı olmalı. Öğrencileri kendi görüş veya yaşam tarzını benimsetmeye zorlamamalı ve öğrenilmesinde zorlanılan davranış ve kazanımlarla ilgili farklı yöntemler kullanılmalı(ESÖ29). "

Başarılı Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler

Tablo 3. Başarılı Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler

S.N.	Etkili öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler	sıklık
1	Soru –cevap (ESÖ1, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35)	23
2	Anlatım (ESÖ1,5,8,10,13,15,16,18,19,20,21,22,24,27,30,32)	16
3	Beyin Fırtınası (ESÖ1,4,5,8,10,19,22,28,29,30,31,33,34,35)	14
4	Drama (ESÖ1,3,4,5,14,18,19,23,25,27,29,30,32)	13
5	Yaparak Yaşayarak Öğrenme (ESÖ1,4,9,11,13,14,16,21,27,28,32,33)	12
6	Gösterip Yaptırma(ESÖ1,5,14,19,25,27,35)	7
7	Örnek Olay İncelemesi(ESÖ1,7,19,25,29,30)	6
8	Tartışma(ESÖ1, ESÖ8, ESÖ24, ESÖ29, ESÖ30)	5
9	Problem Çözme(ESÖ7, ESÖ29, ESÖ30, ESÖ31, ESÖ35)	5
10	Gezi-Gözlem (ESÖ23, ESÖ29, ESÖ30, ESÖ31, ESÖ33)	5
11	Görsellerden Yararlanma(ESÖ1, ESÖ15, ESÖ20, ESÖ25)	4
12	Aktif Öğrenme Yöntemi(ESÖ3, ESÖ11, ESÖ28, ESÖ34)	4
13	Grup Çalışması(ESÖ8, ESÖ25, ESÖ29, ESÖ35)	4
14	Gösteri Tekniği(ESÖ7, ESÖ14, ESÖ30)	3
15	Rol Yapma(ESÖ14, ESÖ29, ESÖ30)	3
16	Deney(ESÖ15, ESÖ23, ESÖ33)	3
17	Tümevarım-Tümdengelim(ESÖ17, ESÖ24, ESÖ31)	3
18	Buluş Yoluyla Öğrenme(ESÖ1, ESÖ27)	2
19	Oyunlaştırma(ESÖ3, ESÖ29)	2
20	Deneme Yanılma(ESÖ18, ESÖ28)	2

21	Kubaşık Öğrenme Yöntemi (ESÖ21, ESÖ33)	2
22	Diğer: Benzetim(ESÖ3), Tahmin Etme(ESÖ1), Sonuç Çıkarma(ESÖ1), Sesli ve Sessiz Okuma(ESÖ23)	1

Tablo 3 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin en çok soru-cevap (f=23), anlatım (f= 16), beyin fırtınası (f= 14), drama(f=13), yaparak yaşayarak öğrenme (f=12), gösterip yaptırma (f=7), örnek olay incelemesi (f= 6), tartışma (f=5), problem çözme (f=5), gezi-gözlem (f=5), görsellerden yararlanma(f= 4), aktif öğrenme yöntemi(f=4) ve grup çalışması (f=4) gibi yöntem ve tekniklerin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin kendi ifadeleri şöyledir:

"Yapılandırmacı eğitim uygulaması yapmaktayım. Düz anlatım pek yoktur. Sürekli bir materyal tasarımı vardır. Öğrencinin konuyu kendi başına öğrenmesini ve kendi başına çalışarak muhakeme gücünü artırmasını sağlıyorum (ESÖ2). ", "Derslerimde öğrenciyi ön plana çıkaran, onları geliştiren her türlü yöntem tekniği kullanıyorum(ESÖ6). ", "Yöntem ve teknikleri çoklu zekâ kuramına uygun olarak kullanıyorum(ESÖ12) ", "Derslerimde ağırlıklı olarak öğrencilerin araştırması, konuşması, sorgulaması ve kendini ifade etmesini sağlayan yöntem ve teknikleri kullanıyorum (ESÖ26). "

Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirmek İçin Yaptığı Çalışmalar

Tablo 4. Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini Geliştirmek İçin Yaptığı Çalışmalar

S.N.	Kodlanmış kendini geliştirme çalışmaları	sıklık
1	Kitap okuma (ESÖ1, ESÖ2, ESÖ3, ESÖ4, ESÖ5, ESÖ7, ESÖ10, ESÖ12, ESÖ15, ESÖ16, ESÖ21, ESÖ22, ESÖ23, ESÖ24, ESÖ26, ESÖ27, ESÖ32)	17
2	Hizmet içi eğitim çalışmalarına katılma (ESÖ1, ESÖ3, ESÖ7, ESÖ8, ESÖ14, ESÖ19, ESÖ20, ESÖ21, ESÖ23, ESÖ25, ESÖ27, ESÖ35)	12
3	Eğitim sitelerini takip etme (ESÖ3, ESÖ8, ESÖ9, ESÖ13, ESÖ16, ESÖ19, ESÖ22, ESÖ25, ESÖ32, ESÖ35)	10
4	Eğitim alanındaki yayınları takip etme (ESÖ10, ESÖ11, ESÖ14, ESÖ22, ESÖ25, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ30, ESÖ33, ESÖ35)	10
5	Meslektaşlarla bilgi alışverişinde bulunma(ESÖ5, ESÖ18, ESÖ20, ESÖ21, ESÖ24, ESÖ25, ESÖ29, ESÖ30, ESÖ33)	9
6	Araştırma yapma(ESÖ4, ESÖ5, ESÖ15, ESÖ26, ESÖ32)	5
7	Yenilikleri takip etme (ESÖ17, ESÖ18, ESÖ22, ESÖ29)	4
8	Kendini değerlendirme (ESÖ5, ESÖ18, ESÖ31)	3
9	Yüksek lisans yapma(ESÖ2, ESÖ12)	2
10	Gelişen teknolojiyi kullanmayı öğrenme(ESÖ6, ESÖ29)	2
11	Empati kurma (ESÖ5)	1
12	Öğretim teknikleri geliştirmeye çalışma(ESÖ5)	1
13	Seyahat etme (ESÖ23)	1

Tablo 4 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin kendilerini geliştirmek için en çok kitap okuduğu ($f=17$), hizmet içi eğitim çalışmalarına katıldığı ($f=12$), eğitime yönelik siteleri takip ettiği ($f=10$), eğitimle ilgili yayınları takip ettiği ($f=10$), meslektaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunduğu ($f=9$), araştırma yaptığı ($f=5$) ve yenilikleri takip ettiği görülmektedir. Yine araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin kendi ifadeleriyle kendilerini geliştirme çalışmaları aşağıdaki gibidir:

"Her yılın sonunda mutlaka öz değerlendirme yaparım (ESÖ3)", "Her öğrencinin farklı özelliklere sahip olması, işini ciddi yapan bir öğretmen için kendini geliştirme fırsatıdır (ESÖ28).", "Öğrencilere daha ilgi çekici nasıl ders verebilirim diye, onların izledikleri çizgi film, şarkı vb. takip ediyorum (ESÖ29)", "Acaba öğrenci ve velilerin beklentileri nelerdir? sorusuna cevaplar arıyor ve uygulamaya çalışıyorum (ESÖ29)."

Başarılı Öğretmenlerin Ders Saati Dışında Öğrenciye Zaman Ayırması

Tablo 5. Ders Saatleri Dışında ya da Okul Dışında Öğrenciye Zaman Ayırma

S.N.	Ders saatleri dışında ya da okul dışında kodlanmış öğrenciye zaman ayırma çalışmaları	sıklık
1	Sohbet etme (ESÖ3, ESÖ5, ESÖ17, ESÖ18, ESÖ23, ESÖ25, ESÖ26, ESÖ27, ESÖ30, ESÖ31)	10
2	Geziye gitme (ESÖ4, ESÖ10, ESÖ11, ESÖ20, ESÖ24, ESÖ25, ESÖ35)	7
3	Ev ziyaretleri yapma (ESÖ3, ESÖ11, ESÖ25, ESÖ32, ESÖ35)	5
4	Etüt ve tekrar çalışması yapma (ESÖ14, ESÖ20, ESÖ29, ESÖ33)	4
5	Kurs düzenleme (ESÖ8, ESÖ9, ESÖ12, ESÖ14)	4
6	Hiçbir şey yapamama (ESÖ19, ESÖ21, ESÖ22, ESÖ34)	4
7	Sosyal etkinliklere katılma (ESÖ10, ESÖ13, ESÖ29)	3
8	Oyunlar oynama (ESÖ7, ESÖ27)	2
9	Sportif faaliyetler düzenleme (ESÖ2, ESÖ8)	2
10	Evine davet etme (ESÖ1)	1
11	Okuduğu kitapları paylaşma (ESÖ1)	1
12	Film izleme (ESÖ2)	1
13	Eğitim materyali tasarlama (ESÖ2)	1
14	Gösteriler hazırlama (ESÖ4)	1
15	Sinemaya–tiyatroya gitme (ESÖ8)	1
16	Yemeğe gitme (ESÖ11)	1

Tablo 5 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin ders dışında ve okul dışında daha çok öğrencileriyle sohbet ettikleri ($f=10$), geziye gittikleri ($f=7$), ev ziyaretleri yaptıkları ($f=5$), etüt ve tekrar yaptıkları ($f=4$), kurs düzenledikleri ($f=4$), sosyal etkinliklere katıldıkları ($f=3$), ($f=2$), oyunlar oynadıkları ($f=2$) ve sportif faaliyetler düzenledikleri ($f=2$) görülmektedir. 4 öğretmenin de ders dışı ve okul dışında öğrencilerle hiçbir şey yapamadığı, birlikte zaman geçiremediği görülmektedir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin kendi ifadeleri şöyledir:

"Hayati bilgiler kazanmanın önemini anlatırım. Geleceği ile ilgili hayallerini dinlerim. Sıkıntı ve dertlerini veya sevindiği şeyleri anlatmasını isterim. Zevk aldığı ya da endişe duyduğu şeyleri öğrenmeye çalışırım(ESÖ5). ""Bu konuda özelleştirebiliriz. Okul dışında öğrencilerimle vakit geçirmek için zamanım yok. Çocuklarıma zaman ayırmak gibi, kendi sorumluluklarım var(ESÖ19). " "Öğrencilerimin doğum günlerini mümkün olduğunca aksatmamaya gayret ediyorum(ESÖ29). "

Başarılı Sınıf Öğretmeninin Veli İletişimi Sağlama Yolları

Tablo 6. Başarılı Sınıf Öğretmeninin Veli İletişimi Sağlama Yolları

S. N.	Kodlanmış veli iletişimi sağlama yolları	sıklık
1	Veli toplantısı yapma (ESÖ2, ESÖ3, ESÖ4, ESÖ5, ESÖ8, ESÖ10, ESÖ20, ESÖ21, ESÖ22, ESÖ23, ESÖ25, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ30, ESÖ33, ESÖ34, ESÖ35)	17
2	Veli ziyareti yapma(ESÖ2, ESÖ3, ESÖ4, ESÖ7, ESÖ8, ESÖ9, ESÖ10, ESÖ12, ESÖ13, ESÖ14, ESÖ17, ESÖ18, ESÖ20, ESÖ27, ESÖ35)	15
3	Telefonla iletişim sağlama (ESÖ1, ESÖ3, ESÖ5, ESÖ13 ,ESÖ16, ESÖ18, ESÖ19, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ32)	10
4	Velilerle sürekli iletişim halinde olma(ESÖ11, ESÖ15, ESÖ19, ESÖ21, ESÖ24, ESÖ26, ESÖ31, ESÖ32, ESÖ34)	9
5	Okula davet etme (ESÖ1, ESÖ16, ESÖ22, ESÖ23, ESÖ34, ESÖ35)	6
6	Yıl sonunda ailelerin de katıldığı piknik düzenleme (ESÖ3, ESÖ35)	2
7	Velilere eğitici seminerler düzenleme (ESÖ8)	1
8	SMS ve telefon zinciriyle bütün velilerle iletişim kurma (ESÖ11)	1
9	Veli iletişim bililerini sürekli güncel tutma(ESÖ25)	1
10	Velileri bazen işyerlerinde ziyaret etme(ESÖ5)	1
11	Veliye çocuğunun durumu kötüde olsa olumsuz yaklaşmama (ESÖ6)	1

Tablo 6 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin veli iletişimine yönelik olarak daha çok veli toplantısı yaptığı ($f=17$), veli ziyareti düzenlediği($f=15$), telefonla iletişim kurduğu ($f=10$), velilerle sürekli iletişim halinde olduğu($f=9$), velileri okula davet ettiği($f=6$) ve yıl sonunda ailelerin de katıldığı piknik düzenlediği görülmektedir.Yine bazı öğretmenlerin veli iletişimine yönelik yaklaşımları kendi ifadeleriyle şöyledir:

"Doktorların hastalığı belirlemek için nasıl tahlillere ihtiyacı varsa bizimde başarılı öğrenci için aile, veli görüşlerine ihtiyacımız vardır. Veli ile arkadaş olmanın, onu kazanmanın öğrenciyi kazanmak olduğunu düşünerek hareket ederim(ESÖ5). " "Velilere hastalık, bebek görme, baş sağlığı vb. durumlarda ziyarette bulunurum (ESÖ29). "

Başarılı Sınıf Öğretmeninin Öğrenciye Yaklaşım Tarzları

Tablo 7. Başarılı Sınıf Öğretmeninin Öğrenciye Yaklaşım Tarzları

S.N.	Kodlanmış Öğrenciye Yaklaşım Tarzları	sıklık
1	Sevgiyle yaklaşma(ESÖ2, ESÖ5, ESÖ10, ESÖ15, ESÖ16, ESÖ17, ESÖ19, ESÖ20, ESÖ22, ESÖ23, ESÖ25, ESÖ26, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ31, ESÖ33, ESÖ34)	17
2	Kendi çocuğu gibi görme(ESÖ1,ESÖ6, ESÖ11, ESÖ24, ESÖ30, ESÖ33, ESÖ35)	7
3	Empati kurma(ESÖ4, ESÖ8, ESÖ13, ESÖ14, ESÖ18, ESÖ25)	6
4	Arkadaş gibi yaklaşma(ESÖ7, ESÖ10, ESÖ11, ESÖ24, ESÖ27, ESÖ31)	6
5	Tatlı-sert davranma (ESÖ6, ESÖ9, ESÖ12, ESÖ22, ESÖ29)	5
6	Hoşgörülü olma(ESÖ9, ESÖ13, ESÖ21, ESÖ25)	4
7	Değer verdiğini hissettirme (ESÖ18, ESÖ19, ESÖ29, ESÖ35)	4
8	Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma (ESÖ3, ESÖ32, ESÖ35)	3
9	Öğrencileri dinleme (ESÖ19, ESÖ24, ESÖ26)	3
10	Ders dışında da problemleriyle ilgilenme (ESÖ17, ESÖ29)	2
11	Sabırlı bir tutum sergileme (ESÖ34)	1
12	Öğrencileri özgür bırakma (ESÖ2)	1
13	Disipline önem verme(ESÖ19)	1
14	Biz olduğumuzu hissettirme (ESÖ2)	1
15	Tek tek ilgilenme (ESÖ3)	1
16	Sohbet etme(ESÖ5)	1
17	Önce olduğu gibi kabul etme(ESÖ5)	1
18	Demokratik tutum sergileme(ESÖ9)	1

Tablo 7 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin öğrenciye yaklaşım tarzlarının çoğunlukla sevgiyle yaklaşan ($f=17$), onları kendi çocuğu gibi gören ($f=7$), empati kuran($f=6$), arkadaş gibi yaklaşan ($f=6$), tatlı-sert davranan($f=5$), hoşgörülü($f=4$), değer verdiğini hissettiren ($f=4$), bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran ($f=3$), öğrencileri dinleyen ($f=3$) ve ders dışında da problemleriyle ilgilenen ($f=2$) tarzda oldukları görülmektedir. Araştırma kapsamındaki bazı etkili sınıf öğretmenlerinin öğrenciye yaklaşım tarzlarına yönelik kendi ifadeleri aşağıda sıralanmıştır.

"Öğrencilerimin olumlu ve güzel davranışlar kazanması, sergilemesi, akademik başarılarından daha önemlidir. Bunun için öğrencilerimi iyi gözlemlerim ve yakından takip ederim. Bunun yanında öğrencilerimi mezun olduktan sonra da takip ederim(ESÖ3)."

"Bir günümü akşam evde değerlendirdiğimde evdeki beni okulda göremediğimi fark ediyorum. Çünkü hep onlar gibi düşünüp onlar gibi hissetmeye çalışırım. Sordukları en basit soruya bile cevap verir, onlara değerli olduklarını hissettiririm. Bu yüzden bütün öğrencilerim sıkıntılarını bana anlatmaktan çekinmezler (ESÖ18)."

Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Başarısında Payı Olan Unsurlar, Olay ya da Kişiler

Tablo 8. Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Başarısında Payı Olan Unsurlar, Olay ya da Kişiler

S.N.	Başarıda payı olan kodlanmış olay ya da kişiler	sıklık
1	Kişisel özellikleri(ESÖ6, ESÖ8, ESÖ12, ESÖ15, ESÖ19, ESÖ20, ESÖ21, ESÖ24, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ31)	11
2	Öğretmenliği sevme(ESÖ5, ESÖ16, ESÖ23, ESÖ24, ESÖ26, ESÖ31, ESÖ34)	7
3	Öğretmeni(ESÖ8, ESÖ13, ESÖ17, ESÖ18, ESÖ22, ESÖ30)	6
4	Ailesi(ESÖ9, ESÖ17, ESÖ19)	3
5	Tecrübeli eğitimcilerin birikimleri(ESÖ1, ESÖ25)	2
6	Çocukları sevme(ESÖ5, ESÖ33)	2
7	Okuduğu kitaplar(ESÖ1)	1
8	İdealleri(ESÖ3)	1
9	Hayalleri(ESÖ3)	1
10	Olayları öğrenci gözüyle görebilme(ESÖ4)	1
11	Arkadaşları(ESÖ17)	1
12	İlk görev yerindeki müdür(ESÖ4)	1
13	Bazı bilinçli veliler (ESÖ25)	1
14	Öğrencilik hayatındaki olumsuz öğretmen modelleri(ESÖ35)	1

Başarılı sınıf öğretmenlerinin başarısında payı olan unsurlar, olay ya da kişilerin tespitine yönelik sorulan soruya öğretmenler; kişisel özelliklerim ($f=11$), öğretmenliği sevmem ($f=7$), öğretmenim ($f=6$), ailem ($f=3$), tecrübeli eğitimcilerin birikimleri ($f=2$) ve çocukları sevmem ($f=2$) şekline cevaplar vermişlerdir. Etkili sınıf öğretmenlerin başarısındaki en önemli faktörün kendi kişisel özellikleri olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin bu konudaki kendi ifadeleri şöyledir;

"Başarılı olmamda etkili olan kişilerden birisi lise yıllarımdaki tarih öğretmenimdir. Lisede utangaç, pasif bir öğrenciydim. Aklıma takılan soruları çekinerek öğretmenime sorma cesareti gösterdiğimde, öğretmenim yanıma oturur, elini omzuma koyar, sımsıcak duygu ve samimiyeti katarak bana cevap verirdi. Böylece kazandığım başarı ve özgüven ile üniversiteyi, tarih alanında en fazla soru çözen kişi olarak kazandım. Evimin kitaplarla dolu olmasında, kendimin ve ailemin başarılı, mutlu olmasında kazandığım bu alışkanlık vardı. Öğretmenime minnettarım!(ESÖ1). "

"Dedem, abim, annem ve babam. Dedem çok çalışkandır ve saygınlık sahibidir. İşini düzgün yaptığı için çok sevilir ve saygı görür. Abim üniversitede hocadır ve ilk şimşekleri o çakar. İlham kaynağıdır. Annem fedakârdır, acılar ona vız gelir. Babam dürüstlüğüyle bir abidedir. Bu dört faktör birleşince başarılı olmamak için bir sebep kalmıyor(ESÖ2). "

Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Meslektaşlarına Önerileri

Tablo 9. Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Meslektaşlarına Önerileri

S.N.	Kodlanmış öneriler	sıklık
1	Öğretmen mesleğini sevmeli (ESÖ1, ESÖ12, ESÖ14, ESÖ16, ESÖ19, ESÖ22, ESÖ26, ESÖ34)	8
2	Öğretmen öğrencileri sevmeli (ESÖ15, ESÖ23, ESÖ26, ESÖ29, ESÖ32, ESÖ33, ESÖ34)	7
3	Öğretmen sabırlı olmalı(ESÖ5, ESÖ6, ESÖ17, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ33)	6
4	Öğretmen araştırmalı(ESÖ1, ESÖ6, ESÖ9, ESÖ20, ESÖ25)	5
5	Öğretmen empati kurabilmeli(ESÖ5, ESÖ18, ESÖ30, ESÖ32, ESÖ34)	5
6	Öğretmen eğitim boyutunu önemsemeli(ESÖ4, ESÖ21, ESÖ24)	3
7	Öğretmen öğrencilerini çok iyi tanımalı(ESÖ2, ESÖ32)	2
8	Öğretmen fedakar olmalı(ESÖ5, ESÖ21)	2
9	Öğretmen çocukları hafife almamalı, olgun bireyler gibi yaklaşmalı(ESÖ5, ESÖ23)	2
10	Öğretmen disipline önem vermelidir(ESÖ10, ESÖ29)	2
11	Öğretmen veli görüşmelerine önem vermelidir(ESÖ11, ESÖ32)	2
12	Öğretmen yaptığı işin öneminin farkında olmalı(ESÖ13, ESÖ31)	2
13	Öğretmen genel ve eğitime yönelik günceli takip etmelidir(ESÖ25, ESÖ32)	2
14	Öğretmen yaptığı işe inanmalı(ESÖ1)	1
15	Öğretmen kültürlü olmalı(ESÖ1)	1
16	Öğretmen toplumsal değerlere sahip çıkmalı(ESÖ1)	1
17	Öğretmen hayal kurmalı(ESÖ2)	1
18	Öğretmen huzurlu ve mutlu olmalı(ESÖ3)	1
19	Öğretmen hayata hep olumlu bakmalıdır(ESÖ7)	1
20	Öğretmen güler yüzlü olmalıdır(ESÖ10)	1
21	Öğretmen hoşgörülü olmalıdır(ESÖ10)	1
22	Öğretmen iletişim konusunda başarılı olmalıdır(ESÖ29)	1
23	Öğretmen fikirlerini meslektaşlarıyla paylaşmalı(ESÖ18)	1
24	Öğretmen zamanı iyi yönetmelidir(ESÖ18)	1
25	Öğretmen mesleğine saygı duymalıdır(ESÖ27)	1
26	Öğretmen sorumluklarını bilmelidir(ESÖ29)	1
27	Öğretmen planlı ve programlı olmalıdır(ESÖ29)	1
28	Öğretmen teknolojiyi takip edip kullanmalıdır(ESÖ32)	1
29	Öğretmen çevresine karşı duyarlı olmalıdır(ESÖ33)	1
30	Öğretmen Türk Milli Eğitiminin amaçlarını bilmeli, öğrencileri geleceğe hazırlamalıdır(ESÖ33)	1
31	Öğretmen öğrenci seviyesine uygun öğrenme ortamı oluşturmalıdır(ESÖ35)	1
32	Öğretmen öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmalıdır(ESÖ35)	1

Tablo 9 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin meslektaşlarına yaptıkları tavsiyelerin başında mesleğini sevmeleri gerektiği (f=8) gelmektedir. Sonrasında sırasıyla, öğretmen öğrencileri sevmeli (f=7), öğretmen sabırlı olmalı (f=6), öğretmen araştırmalı (f=5), öğretmen empati kurabilmeli (f= 5), öğretmen eğitim boyutunu önemsemeli (f=3), öğretmen öğrencilerini çok iyi tanımalı (f=2), öğretmen fedakar olmalı (f=2), öğretmen çocukları hafife almamalı, olgun bireyler gibi yaklaşmalı (f=2), öğretmen disipline önem vermelidir (f=2), öğretmen veli görüşmelerine önem vermelidir (f=2), öğretmen yaptığı işin önemini farkında olmalı (f=2) ve öğretmen genel ve eğitime yönelik günceli takip etmelidir (f= 2) ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Başarılı olmada öğretmenin mesleğini ve öğrencilerini sevmesinin frekansı yüksek olan kabuller olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin bu konudaki kendi ifadeleri şöyledir;

"Sevgi olunca bütün eksiklikler gidermiş, diyen Yunus Emre'nin dediği gibi hayatımızda sevgiyi benimsemek, sevgi ile bakmak(ESÖ1). ", "Bu mesleğin kıymetini maddiyata dayalı olarak düşünmemelerini, bunu insanlık onuru korumak, vatana, millete hizmet etmek olarak görmelerini isterim. Bizden, ekmek su gibi önemli bilgi, beceri isteyen o masum çocukların tertemiz duygularını heba etmemek için büyük bir gayretle çalışmalarını isterim(ESÖ5). ""Yapamayacağını anlayanlar hemen bıraksın. Çünkü çok hassas bir iş yapıyorlar(ESÖ8) Öğretmen 'Önce İnsan' düsturuyla hareket etmelidir(ESÖ10). "Çocuğu sevmeyen öğretmen olmasın(ESÖ32). "

Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Eğitim Sorunları

Tablo 10. Başarılı Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Eğitim Sorunları

S.N	Kodlanmış eğitim sorunları	sıklık
1	Velilerin okula ve öğrencilere karşı ilgisizliği(ESÖ10, ESÖ13, ESÖ15, ESÖ16, ESÖ19, ESÖ24, ESÖ25, ESÖ26 , ESÖ29, ESÖ30,ESÖ31, ESÖ32, ESÖ34)	13
2	Eğitim sisteminde sık sık yaşanan değişimler(ESÖ3, ESÖ4, ESÖ5, ESÖ6, ESÖ17, ESÖ21, ESÖ32, ESÖ33, ESÖ35),(ESÖ3, ESÖ12, ESÖ21)	12
3	Öğretmene yeterli değerin verilmemesi(ESÖ10, ESÖ25, ESÖ27, ESÖ29, ESÖ32)	5
4	Velilerin ekonomik sorunları(ESÖ1, ESÖ19, ESÖ28, ESÖ29)	4
5	Sınıfların kalabalık olması(ESÖ8, ESÖ9, ESÖ12, ESÖ19)	4
6	Ailenin eğitim seviyesinin düşük olması(ESÖ1, ESÖ29, ESÖ34)	3
7	Eğitimde yapılan değişimlerde öğretmenin fikrinin alınmaması(ESÖ5, ESÖ6,ESÖ10)	3
8	Okulların fiziki yetersizlikleri(ESÖ11, ESÖ20, ESÖ28)	3
9	Okulların yeterli teknolojiye sahip olmamaları(ESÖ11, ESÖ25, ESÖ29)	3
10	Öğretmenlerin maddi sıkıntıları(ESÖ5, ESÖ32)	2
11	Eğitim programları ve ders kitaplarının yetersiz olması(ESÖ13, ESÖ35)	2
12	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersiz olması(ESÖ22, ESÖ34)	2

Tablo 10 incelendiğinde başarılı sınıf öğretmenlerinin eğitim sorunlarından en çok velilerin okula ve öğrenciye karşı ilgisiz olmasından ($f=13$) yakındığı görülmektedir. Bunun dışında sırasıyla eğitim sisteminde sık sık yaşanan değişimler ($f=12$), öğretmene yeterli değerin verilmemesi ($f=5$), velilerin ekonomik sorunları ($f=4$), sınıfların kalabalık olması ($f=4$), ailenin eğitim seviyesinin düşük olması ($f=3$), eğitimde yapılan değişimlerde öğretmenin fikrinin alınmaması ($f=3$), okulların fiziki yetersizlikleri ($f=3$), okulların yeterli teknolojiye sahip olmamaları ($f=3$), öğretmenlerin maddi sıkıntıları ($f=2$), eğitim programları ve ders kitaplarının yetersiz olması ($f=2$) ve öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersiz olması ($f=2$) etkili sınıf öğretmenlerinin eğitim alanında gördükleri ve yaşadıkları en önemli sorunlar olduğu görülmektedir. Yine iki öğretmenin eğitim alanında gördüğü sorunlar kendi ifadeleriyle şöyledir; "Velilerin çocuklarına özgüven aşılama ile şımarıklık arasındaki ince çizgiyi fark edememeleri, çocukla ilgilenmenin çocuğun ödevlerini yapmak olduğunu zannetmeleri(ESÖ18).""Aileler, korumacı bir yaklaşımla çocuklara sorumluluk vermekten kaçınıyor. Bağımlı nesiller yetişiyor (ESÖ32). "

TARTIŞMA ve SONUÇ

Başarılı sınıf öğretmenleri üzerine nitel bir analiz yapılan araştırma bulgularına göre, öğretmenler kendilerinin birçok özelliğinden söz etmektedirler. Bu özelliklerin hepsine birden sahip olmak mümkün olmayabilir. Başarılı öğretmenlerin kendi düşüncelerine göre özellikleri incelendiğinde bir insanda olumlu olarak görülebilecek tüm davranışların olduğu görülmektedir. Kavramlar arasında en fazla geçen kavramın da sevgi olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Amerika'da yaşanan bir hikâyeyi hatırlatmaktadır:

Amerika'da bir enstitü müdürü, Meksika'dan Amerika'ya göç eden ve şehirlerin kenar mahallerine yerleşen varoş çocukları üzerinde bir araştırma yapmış. Müdür, 200 çocuk seçmiş ve yoğun bir şekilde çalışmaya başlamış. Amaç, bu kültürsüz semt çocuklarının, teknoloji ülkesi Amerika'ya entegre olup olamayacaklarını ölçmektir. Çocukların IQ'leri ölçülmüş, kültürleri test edilmiş, ailelerin kültür seviyeleri araştırılmış. Uzun araştırmaların sonunda toplanan veriler değerlendirilmiş. Elde edilen sonuç, araştırmacıları yanıltmamış. Sonuç şu: "Hiç şansları yok."Aradan 20-25 sene gibi bir zaman geçmiş. Enstitüde araştırmayı yapan müdür emekli olmuş. Yeni müdür, enstitüyü devralmış, aldığı evrakları incelerken 200 varoş çocuğu üzerinde yapılan araştırma dosyasını da bulmuş. Acaba bu varoş çocukları ne olmuştur, diye merak etmiş. Yeniden araştırmaya girişmiş. 200 çocuktan 180'ine ulaşmış. Sonuç oldukça şaşırtıcı çıkmış. 176 çocuk; doktor, mühendis, iş adamı olmuş. Yeni müdür oldukça şaşırmış. Bir dizi yeni soru hazırlayıp varoş çocuklarının nasıl başarılı olduklarını öğrenme yolunu tutmuş. Başarılı iş adamı, mühendis ve doktorlar, başarılarını açıklayan birçok şey söylemişler; fakat hepsinin vurguladığı ortak bir cümle varmış. Şöyle demişler: "Bizim harika bir öğretmenimiz vardı." Araştırma öğretmene kadar uzamış. Öğretmeni bulmuşlar. İhtiyar ve ölümünü bekleyen bir pîri fani ile karşılaşmışlar. Ona başarısının sırrını sormuşlar.

Cevap son derece sade olmuş. Öğretmen: “Ben onları sevdim.” demiş (Kavaklı, 2013).

Bu hikâyede, öğretmenlik mesleği ile sevgi arasındaki ilişki sürecinin sonucunun başarı olduğunu göstermektedir. Öğretmenlik mesleği can’a dokunmak (Cüceloğlu, Erdoğan, 2013) olarak kabul edilirse insanların yaşamlarına dokunacak öğretmenlerin de sevgi dolu olması gerekmektedir.

Sevgi, insanların doğuştan sahip olduğu bir duygudur; ama onun davranışa dönüşmesi ve kontrol edilmesi eğitimle mümkündür. Eğitim hem sevgi ile yapılmalı, hem de sevgiyi öğretmelidir (Bilgin, 2000). From’a (2008) göre sevgi, bir inanç eylemidir, inancı az olanın sevgisi de az olur. Bunu tersinden ifade edersek, inancı çok olanın sevgisi de çok olur. Bir öğretmenin başarılı olmasında yaptığı işe inanmasının gerekli olduğu söylenebilir. From’un (2008) sevgide inancın önemini vurgulaması araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Başarılı öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler incelendiğinde, oldukça geniş bir yelpazede olduğu görülmektedir. Buradan da başarılı öğretmenlerin yöntem, teknik bilgisine sahip oldukları sonucuna ulaşılabılır. Yöntem, bilen ve öğreten arasında kurulan köprü olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin neden başarılı oldukları ortaya çıkmaktadır. Farklı yöntem ve teknikleri kullanan öğretmenleri öğrenciler ideal öğretmen olarak tanımladıkları (Çetin, 2001) sonucundan hareketle bu alanın önemi ortaya çıkmaktadır. O halde başarılı öğretmen yetiştirmek için yöntem, teknik derslerine ağırlık vermek gerektiği ortadadır. Ancak eğitim fakültelerinde bu dersin 3 kredilik olması da düşündürücüdür. Bu dersin kredisinin yükseltilmesi gereklidir.

Başarılı öğretmenlerin kendilerini geliştirmek için başvurdukları en önemli yolun kitap okuma olduğu görülmektedir. Kitap okuma konusunda öğretmenler üzerinde yapılan araştırmalar fazla iç açıcı görülmemektedir. Yapılan araştırmalar (Türkyılmaz, Kuş, 2010; Yılmaz, 2002; 441; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003; Şahiner, 2005, 71-72; Olsan ve Gillis 1983, akt. Gömleksiz, 2004) öğretmenlerin kitap okuma tutum ve alışkanlıklarının düşük oranda olduğunu göstermektedir. Okumanın zihinsel gelişime katkıda bulunarak anlama kabiliyetinin gelişmesinde yardımcı olma, bireyin eleştiri yapma, sentez yapma, dil becerilerinin gelişmesini sağlama (Aksaçlıoğlu, 2005) bakış açısını genişletme, düşünme ve yaratma özgürlüğü ile değerlendirme alışkanlığı kazanmasını sağlama (Koç ve Müftüoğlu, 2008) gibi kazandırdıkları düşünüldüğünde öğretmenlerin okumalarının artırılması insan yetiştirme sistemine önemli katkı sağlayacaktır. Konuyla ilgili Yıldırım (2013) öğretmenler için 100 kitap önerisi adlı makalesinde öğretmenlerin kitap okumaları konusuna dikkat çekmektedir. Başarılı öğretmenler kendilerini geliştirmenin ikinci yolunu, hizmet içi eğitim olarak görmektedirler. Kendilerini geliştirmenin diğer bir yolunu başarılı öğretmenler araştırma yapmak olduğunu söylemektedirler.

Öğretmenler başarılarının sırrını, öncelikle kişisel özellikleriyle daha sonra da mesleği sevmeleriyle, kendilerinin sevdiği bir öğretmenle, yetiştirdiği ailesiyle

açıklamaktadırlar. O halde başarı için de yine anahtar kavramın kendisini, mesleğini, öğretmenini, ailesini sevmesi olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan farklı araştırmalar da (Tosun, 2002; Küçükler, 1996; Yetim ve Göktaş 2004; Çetin, 2001) öğretmenlik mesleği ile sevgi arasındaki ilişkiyi farklı ifadelerle ortaya koymakta ve bu araştırmayı desteklemektedir. Başarılı öğretmenlerin diğer meslektaşlarına tavsiyesinde de yine sevginin olduğu görülmektedir; çocuk sevgisi, mesleği sevmek, sevgisi için fedakârlık yapmaktır.

Araştırma bulguları başarılı öğretmenlerin içselleştirdiği diğer bir kavramın fedakârlık olduğunu göstermektedir. Fedakârlık, kendi nefisinden kendi şahsi hesabından yapan (Eroğlu, 2008), herhangi bir beklenti içerisine girmeden insanlara yardım etmeye odaklanmış bu konuda istekli kişidir (Waddell, 2006). Araştırmalarda öğretmenlerin kendilerinin de mesleğin fedakârlık gerektirdiğini ifade etmektedirler (Ekiz, Koçyiğit, 2013; Özbek, Kahyaoglu, Özge, 2007). Öğretmenlerin fedakârlık kavramını hangi düzeyde içselleştirdikleri araştırmaya değer bir konu olarak görülmektedir. TÜSİAD (1991) araştırmasında Türkiye’de çalışan insanların % 9,8 i hayatındaki en önemli şeyin işi olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır (Baltaş, 2013). Bu oran eğitimde de benzerlik göstermesi durumunda öğretmenlerin tamamının fedakârlık kavramını içselleştirdiklerini söylemek zor görülmektedir.

Başarılı öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar incelendiğinde birinci sırada; veli ilgisizliği, ikinci sırada; eğitim sisteminde görülen değişiklikler, üçüncü sırada; meslekteki saygının azalması, dördüncü sırada; velilerin ekonomik sorunları, beşinci sırada; kalabalık sınıflar olduğu görülmektedir. Sistemdeki başarılı sınıf öğretmenleri sorunları kendileriyle ilişkilendirmemeleri dikkat çekici görülmektedir. Sadece iki tanesinin maddi sorunlar ifadesini kullanmakta diğerleri kendilerini motive eden şeyin maddiyat değil de eğitim sevgisinin olduğunu farklı şekilde olsa da dile getirmektedirler. Buradan da araştırma kapsamındaki etkili, başarılı sınıf öğretmenlerinin öncelik verdiği alanın kendileri değil de öğrenci ve eğitim olduğu söylenebilir. Kendileri için bir şey istememeleri başarılı öğretmenlerin fedakârlık kavramını içselleştirdiğinin farklı bir yorumu olarak görülmektedir. Araştırma sonuçları başarılı öğretmenlerin sevgiyi, fedakârlığı yaşamlarında içselleştirdiğini göstermektedir. Bu kavramlar insanın doğasında bulunan, çocukluktan itibaren kişiliğe dönüşen insana ilişkin özelliklerdir. O halde sistem içerisinde başarılı öğretmenler isteniyorsa öğretmeni seçme, yerleştirme kriterlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Başarıya insanın da, örgütlerin de ihtiyacı olduğu gerçeğinden hareketle başarılı olabilecek yapıda öğretmen seçmenin önemi ortaya çıkmaktadır.

Başarılı öğretmenlere göre başarının diğer yolunun yöntem teknik bilmek olduğu, okumak, hizmet içi mesleki çalışmalar yapmak, araştırma yapmak olduğu görülmektedir. Bu alanlar öğretmenleri hizmet öncesinde ve melek içerisinde yetiştirmekle ilgili görülmektedir. Yukarıda sayılan konular, öğretmen yetiştiren kurumların, eğitim teşkilatının planlamalarında öncelik vereceği konular olarak görülebilir.

Araştırmamanın sonuçları öğretmenlerin başarısı için şu formülü önermektedir: Başarılı öğretmen=sevgi (meslek, insan, öğretmen, aile) + fedakarlık + bilgi (yöntem, araştırma) + yetiştirme (atanmadan önce, meslekte). Bu formülün öğretmen yetiştiren kurumlarda uygulanması öğretmen niteliğini artırabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Ü. K.(1996). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz.
- Argon, T. Tuncel, M. Kaya, S. (2011). Öğretmen adaylarının öğrenilmiş gereksinimlerinin değerlendirilmesi. *E-Journal of New World Science Academy*. 6 (1). 207-218.
- Aydın, A.(2000). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Alfa.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. 5. Baskı. Ankara: Pegem.
- Balcı, A. (2007). *Etkili okul ve okul geliştirme*. (4. Baskı). Ankara: Pegem.
- Baltaş, A. (2013). *Türk kültüründe yönetmek*. 6. Basım. Remzi kitabevi.
- Cüceloğlu, D., Erdoğan, İ. (2013). *Öğretmen olmak*. İstanbul: Final, Kültür, Sanat.
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*. 149.
- Ekinci A. (2010). Aday öğretmenlerin iş başında yetiştirilmesinde okul müdürlerinin rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 63-77.
- Ekiz, D. Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 21,(2). 439-458.
- Eroğlu, A. M. (2008). Toplumda manevi değerler dili. *Uluslararası Sosyal Bilimciler Kongresi*. 22-24 Ekim 2008 Kırgızistan.
- From, E. (1998). *Sevme sanatı*, Çev: Işıtan Gündüz, İstanbul: Say.
- Gömleksiz, M.N. (2004). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim fakültesi Dergisi*. 1.1.
- Hoy, W.K., Miskel, C.K. (2010). *Eğitim yönetimi*. Çeviri Editörü: Selahattin Turan. 7. Baskı. Ankara: Nobel.
- Kavaklı, A.E. (2013). Bir Eğitim Hikâyesi ve Başarıya Odaklanmak. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/42/22/178127/icerikler/bir-egitim-hikayesi-ve-basariya-odaklanmak_692254.html. erişim tarihi: 1 Temmuz 2015.
- Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (2008). *Dinleme Ve Okuma Öğretimi*. www.aof.anadolu.edu.tr. Erişim Tarihi ve Saati: 26 Kasım 2013, 15.00.
- Köktaş, S. K.(2003). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Adana: Nobel.
- Küçükler, E. (1996). Eğitim sürecinde öğretmenin önemi. *Çağdaş Eğitim*, 226. 34-44.
- McClelland, D.C., (1986). Characteristics of Successful Entrepreneurs, *Proceedings of the Third Creativity, Innovation and Entrepreneurship Symposium*. Framingham, Mass. Washington D.C.: US Small Business Administration, 219-233.
- MEB (2005). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Temel Eğitime Destek Projesi Öğretmen Eğitimi Bileşeni Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*. Web: <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> adresinden 25 Nisan 2005 tarihinde erişilmiştir.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M., Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 9 (2),221-232.
- Saracoğlu, A. S., Bozkurt, N. ve Serin, O. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 4, (12) 148-157.
- Sönmez, A. (2007). Türk öğretmen yetiştirme (öğretmen okulları) felsefesi. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*. (230-239).

- Şahiner, Y. (2005). *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Okuma Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörler* (Elmadağ İlçesi Örneği), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şişman, M. (2011). *Eğitimde mükemmellik arayışı: etkili okullar*. Ankara: Pagem.
- TED, (2015). *Öğretmen gözüyle öğretmenlik mesleği*.
<http://www.turkegitimderneği.org.tr>. Erişim Tarihi: 2 Temmuz 2015.
- Tosun, Ü. (2002). *Onurlu disiplin*. İstanbul: Beyaz.
- Türkyılmaz, M., Kuş, Z. (2010). Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları: (İlgi, Alışkanlık ve Okuma Stratejilerini Kullanım Düzeyleri). *Türk Kütüphaneciliği* 24, (1) 11-32.
- Waddell, J. T.. (2006). *Servant leadership*. leadership_roundtable/2006/pdf/waddell.pdf.
http://www.regent.edu/acad/sls/publications/conference_proceedings/servant.
- Yetim, A. A., Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*.12. 1-15.
- Yıldırım, N. (2013). Eğitimciler için 100 kitap önerisi üzerine nitel bir çalışma. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1, (1), 106-118.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

SUMMARY

The main duty of teachers is to raise individuals who direct educational process (Ekinci, 2010) as well as being the primary actor of class processes and teaching – learning process (Şişman, 2011), embracing national and global values, coming up with solutions, displaying behaviors targeted by educational programs and learning how to learn [Ministry of National Education (MEB), 2005] however teachers should take into consideration needs of each individuals. A review of duties confirmed that being a teacher is a human, social and global service. World knowledge, expertise in the area, professional capabilities and skills (planning teaching process, diversification, efficient time management, providing a participatory teaching environment, monitoring mental development of student) are criteria related to the profession (Erden, 1998). There are efficient teachers duly performing their duties within the education system. This study uses the successful teacher concept instead of efficient teacher because the concept of successful teacher is a more concrete concept for the society. The need for success suggests that a person selecting averagely challenging duties, accepting responsibility for consequences and seeking feedback on results (McClelland, 1986). If we see success also as a learned need (Argon, Tuncel, Kaya, 2011), we can say that everybody goes through this process and it is a need felt by everyone although there might be personal differences.

The system needs successful teachers since an education system cannot exceed the quality of its teachers (TED, 2015). There are very successful teachers among the people who have this profession critically important for the process bringing up people, namely teaching. The subject matter of this study is to identify successful class teachers and to explain their characteristics to teacher candidates and other teachers. This study aims to understand characteristics of successful class teachers based on self-perception as well as keys to success, methods used, relationships with students and parents and problems encountered.

Research model: The study analyzed opinions of successful class teachers. The study, designed based on qualitative research method, used phenomenological pattern.

The study group of this research was 35 successful class teachers working at primary schools. Criterion sampling method, a common method in qualitative research, was used to determine class teachers working at primary schools. The criteria developed by the researchers for determining successful teachers in the study group were: 1. Consulting provincial / district director / assistant directors of national education. 2. Opinions of provincial education inspectors. 3. Opinions of school principals / vice principals. 4. Opinions of other teachers. Successful teachers were contacted based on suggestions of education personnel mentioned above (provincial / district director / assistant director, education inspectors, principal / vice principal, teacher) and the volunteering teachers were interviewed.

Semi structured interview form designed by the researchers was used to find out successful class teachers' keys to being efficient. The data was represented within the pattern. The interview records were documented and analyzed as the first step of analysis process. Content analysis method was used to examine teachers' opinions. Statements were grouped and sorted out based on similarities during interview analysis.

The research process was explained in detail starting from the preparation of data collection tool to the application and analysis steps and sufficient number of successful teachers was interviewed in order to improve validity and reliability of research. Secondly, research results were shared with individuals participating to the research and they were asked to comment on these results. Thirdly, raw data was presented to another researcher specializing in this field and the researcher was asked to establish themes and coded opinions. This process confirmed that the contents prepared by the researcher and expert are very similar. Thus, the results were confirmed. Fourthly, direct quotations were used to analyze opinions of successful teachers. Fifthly, the entire research process was explained in details. Finally, the results were compared with other studies of this field (Yıldırım and Şimşek, 2008).

According to research findings, teachers talked about several personality traits. It might not possible to have all of these traits. A review of personality traits of successful teachers, based on self-perception, confirmed that the range covers any possible positive human behaviors. Love is the most common concept of all these concepts.

Review of methods and techniques used by successful teachers confirmed that there is a wide range of methods. This might suggest that they have method and technical knowledge. Reading seems to be the most common method of self-improvement used by successful teachers. Teachers explained keys to success primarily as their personality traits and then as loving their jobs and being brought up by a favorite teacher or family upbringing. Hence, the key concept of success is love for oneself, profession, teachers and family. Love is also a part suggestions made by successful teachers to other colleagues; loving children, loving the job, making sacrifices for love. Research findings concluded that making sacrifices is another concept internalized by the successful teachers.

The research concluded that successful teachers internalize love and making sacrifices in their lives. These concepts are inherent human qualities and these traits turn into personality traits starting from childhood. The personal and organizational needs for success reveal the important of selecting teachers who will succeed. It is clear that successful teachers consider knowing methods and techniques, reading, doing in-service studies and researching as other paths to success. These are associated with improving teachers before becoming teachers and with on-the-job training. The issues explained above might be seen as issues

to be prioritized by teacher training institutions and planning departments of educational organizations.

The research findings suggest the following formula for succeeding as a teacher:
Successful teacher = love (job, people, teacher, love) + making sacrifices + knowledge (method, research) + upbringing (before being assigned, on-the-job).